

บทความการวิจัย

ความต้องการแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่าย
สามพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

Needs of Development Guidelines on Academic Administration in Sampaya Schools
Network Center under Yala Primary Educational Service Area Office 1

จงใจ เจริญพงศ์

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
ในศูนย์เครือข่ายสามพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ตามความต้องการ
ของผู้บริหารโรงเรียนและครูสอนที่มีตำแหน่งต่างกัน และเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการ
บริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสามพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษายะลา เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้บริหาร
โรงเรียนและครู รวม 135 คน ได้แก่ โรงเรียนบ้านป่าพ้อ โรงเรียนบ้านบาตัน โรงเรียนบ้านบุรินทร์
โรงเรียนบ้านปอเยาะโรงเรียนบ้านเหนือโรงเรียนวัดลำใหม่ โรงเรียนวัดลำพะยา โรงเรียนบ้านตลาด
ลำใหม่ โรงเรียนบ้านทุ่งคา โรงเรียนบ้านตาโละ โรงเรียนบ้านบาตัน และโรงเรียนบ้านต้นหยี
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า
(Rating Scale) มี 5 ระดับ การวิเคราะห์ผลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูลคือ สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูสอนในศูนย์เครือข่ายสามพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษายะลา เขต 1 มีระดับความต้องการแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการใน
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารโรงเรียนและครูสอนในศูนย์เครือข่ายสามพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษายะลา เขต 1 ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความต้องการแนวทางการพัฒนาการ
บริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ส่งผลให้ประเทศไทยเกิดการปฏิรูปการศึกษาครั้งยิ่งใหญ่ ความมุ่งมั่นและหลักการมาตรา ๖ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 10) สถานศึกษาต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานทั้ง 3 ด้านคือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ มาตรฐานด้านปัจจัย ซึ่งจะเน้นงานวิชาการดังนี้ มาตรฐานที่ 16 ว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาครูตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอมาตรฐานที่ 17 จัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น มาตรฐานที่ 18 จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งได้กล่าวไว้ในหมวด 7 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงมาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 17)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงสุดในโลก ถ้ามีคุณภาพสูงแล้ว คนเองจะเป็นผู้สร้างโลก รักษาโลกและทำให้โลกเจริญมั่นคง (ภิรมยา อินทรกำแหง, 2554 : 28) ดังนั้นนโยบายหลักของแผนพัฒนาคุณภาพคนและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จึงได้เปลี่ยนแปลงเป้าหมายหลักในการพัฒนา มาเป็นเน้นพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ เริ่มตั้งแต่วัยเด็กให้มีความรู้พื้นฐานที่เข้มแข็ง ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550 : 8) เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตัวเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (รุ่ง แก้วแดง, 2542 : 1)

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางปฏิบัติในระดับสถานศึกษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวิชาการ โดยมีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่เรื่องของหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนงานอื่นๆ ทางวิชาการ (กลม ภูประเสริฐ, 2544 : 1) ระบบงานวิชาการจึงเป็นงานหลักของการบริหารงานสถานศึกษา จะพิจารณาได้จากผลงานทางวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการจึงเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษามาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา จะพิจารณาได้จากผลงานทางวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543 : 1)

การบริหารงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จจะต้องมีการวางแผนงานวิชาการ ต้องดำเนินงานต่อไปนี้ 1) การวางแผนงานวิชาการ ได้แก่ สร้างความตระหนัก ศึกษาวิเคราะห์ปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ กำหนดขอบเขตภารกิจงาน การจัดทำแผนงานวิชาการ นำแผนไปปฏิบัติ ประเมินผล วิเคราะห์ผลจากการประเมินและพัฒนางานวิชาการ 2) การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ สร้างความตระหนัก ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ วางแผนและดำเนินการจัดการเรียนการสอน จัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการสื่อและนวัตกรรมเทคโนโลยีและแหล่งการเรียนรู้ การส่งเสริมงานวิจัยเพื่อพัฒนา การเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ การจัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ห้องปฏิบัติการให้เอื้อต่อการเรียน ส่งเสริมการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และช่วยนักเรียนด้อยโอกาส 3) การนิเทศการศึกษา ได้แก่ สร้างความตระหนัก ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ วางแผนจัดทำโครงการนิเทศภายใน ดำเนินการนิเทศภายในตามโครงการ ประเมินผล โครงการ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543 : 19)

ตามที่ สทศ. ได้ประกาศผลการสอบ O-Net ปีการศึกษา 2557 ในวันที่ 15 มีนาคม 2558 นั้น พบว่าคะแนนผลการสอบ O-Net ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557 ของ สปพ. ยะลา เขต 1 มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2556 ร้อยละ 1.58 กลุ่มสาระที่มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2556 จำนวน 5 กลุ่มสาระ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับกลุ่มสาระที่มีคะแนนลดลงจากปีการศึกษา 2556 จำนวน 3 กลุ่มสาระคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สุขศึกษาและพลศึกษา และศิลปะ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ พบว่า ปีการศึกษา 2557 ของ สปพ. ยะลา เขต 1 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ ร้อยละ 8.59 (สรุปสารสนเทศทางการศึกษา ปี 2557 ข้อมูลย้อนหลัง 5 ปี 2553 - 2557 : 25)

จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนย่อมสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการของโรงเรียนด้านงานวิชาการได้เป็นอย่างดี ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและมีผลต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่งและเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ตามทีคาดหวัง ผู้บริหารควรมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยการทำงานแผนปรับปรุงโรงเรียนหรือที่เรียกว่า แผนยุทธศาสตร์ เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน สังคม ท้องถิ่น และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นอยู่ที่ผลสำเร็จของงานวิชาการเป็นสำคัญ การบริหารการศึกษานั้นแท้จริงคือ การบริหารและจัดการให้ได้ผลผลิตของระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูงอย่างมีประสิทธิภาพ จึงถือได้ว่าแผนงานวิชาการเป็นแผนงานที่มีความจำเป็นและสำคัญสูงสุด

ดังนั้น เพื่อผลสำเร็จของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสามพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 จึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้นเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสามพญา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครูในศูนย์เครือข่ายสามพญา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครูในศูนย์เครือข่ายสามพญา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ทราบระดับความต้องการแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครูในศูนย์เครือข่ายสามพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามเพศ ซึ่งนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในการปรับปรุง ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนางานวิชาการแก่ผู้บริหารและครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสามพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพ

ขอบเขตในการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษานี้เป็นการมุ่งศึกษาระดับความต้องการแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสามพญา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ในขอบข่ายที่เกี่ยวข้องกับการการบริหารงานวิชาการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยผู้วิจัยสนใจศึกษาตามหัวข้อดังนี้

1. การบริหารงานหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้
2. การบริหารงานการเรียนการสอน
3. การบริหารงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
4. การบริหารงานการวัดผลและประเมินผล
5. การบริหารงานการนิเทศการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายสามพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 11 โรงเรียน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่
 - 1.1 สถานภาพ ประกอบด้วย
 - 1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน
 - 1.1.2 ครูผู้สอน
 - 1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน
 - 1.2.1 น้อยกว่า 10 ปี

1.2.2 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม ได้แก่การบริหารงานวิชาการ

- 2.1 การบริหารงานหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้
- 2.2 การบริหารงานการเรียนการสอน
- 2.3 การบริหารงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
- 2.4 การบริหารงานการวัดผลและประเมินผล
- 2.5 การบริหารงานการนิเทศการศึกษา

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ศึกษาสร้างเครื่องมือขึ้น โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารงานสถานศึกษา และครูใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2. นำข้อมูลต่างๆ จากการศึกษามาเป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยใช้ขอบข่ายงานการบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 (คณะกรรมการการศึกษาธิการ, 2550 : 29) จากขอบข่ายงานวิชาการดังกล่าว ผู้ศึกษาสนใจศึกษาตามกรอบงาน 5 ด้าน คือ

- 2.1 การบริหารงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
- 2.2 การบริหารงานการเรียนการสอน
- 2.3 การบริหารงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
- 2.4 การบริหารงานการวัดผลและประเมินผล
- 2.5 การบริหารงานการนิเทศการศึกษา

3. การสร้างแบบทดสอบโดยการปรับปรุงเครื่องมือของทรงเพชร ใจทน (2551 : 84-88) ตามขอบเขตเนื้อหา

- 3.1 นำแบบสอบถามปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
- 3.2 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

3.3 นำแบบสอบถามปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขอีกครั้งแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษานี้มีค่า IOC ระดับความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.914 อยู่ระหว่าง 0.8 - 1.0 โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย 3 ท่านดังนี้

3.3.1 นายจรัส ภูพันธ์ตระกูล ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านป่าพ้อ อำเภอเมือง จังหวัด
ยะลา

3.3.2 นางอุษณีย์ พรหมคง ครู โรงเรียนบ้านเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

3.3.3 นางลาวัลย์ ศรีเจริญ ครู โรงเรียนบ้านตลาดลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

4. นำแบบสอบถามฉบับที่ตรวจสอบแก้ไขสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาคำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลและขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามจากสถาบันระดับภาคถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้ศึกษานำหนังสือพร้อมแบบทดสอบจำนวน 135 ฉบับ ให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในศูนย์เครือข่ายสามพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 ด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ ภายใน 1 เดือน คือ เดือนกันยายน 2558

3. ผู้ศึกษารวบรวมแบบสอบถามที่ตอบรับ นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อกำเนินการตามขั้นตอนของการศึกษาต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลได้จากแบบเก็บข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามและนำเสนอข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความต้องการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูในศูนย์เครือข่ายสามพญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลาเขต 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของบุญชุม ศรีสะอาด (2545 : 63-71) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีระดับความต้องการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีระดับความต้องการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน
อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีระดับความต้องการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน
อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีระดับความต้องการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน
อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีระดับความต้องการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน
อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาปรากฏว่า สภาพทั่วไปของผู้ตอบคำถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ผู้หญิงจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 75.6 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามช่วงอายุที่มากที่สุด คือ ช่วงอายุระหว่าง 31- 40 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4 ด้านประสบการณ์การทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามคือ ช่วงอายุราชการ 10 ปีขึ้นไป จำนวนมากที่สุด 72 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมาคือ มีอายุราชการต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 46.7 ด้านวุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี วุฒิกิจการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 91.1 รองลงมา คือ วุฒิกิจการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1 ส่วนตำแหน่งทางราชการของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 8.15 ครูวิชาการ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 8.15 ครูผู้สอนจำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 83.70

ส่วนแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครู ในศูนย์เครือข่ายสามพญา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ตามขอบข่าย 5 ด้าน สรุปได้ดังนี้

1. การบริหารงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

สภาพการบริหารงานวิชาด้านหลักสูตร ในสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายสามพญา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ด้านการบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 (S.D. = .892) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ กิจกรรมที่มีความต้องการปฏิบัติมากกว่าด้านอื่นๆ

ได้แก่ คือ สถานศึกษาควรแนะนำครูผู้สอนให้ใช้แผนการสอนเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือควรส่งเสริมครูให้ไปอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

2. การบริหารงานการเรียนการสอน

สภาพการบริหารงานวิชาด้านการเรียนการสอนในสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายสาม พญา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1 ด้านการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 (S.D. = .865) แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการ กิจกรรมที่มีความต้องการปฏิบัติมากกว่าด้านอื่นๆ ได้แก่ สถานศึกษาได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ รองลงมาได้แก่ ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยฝึกให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงควรมีการจัดชั้นเรียนให้เหมาะสมกับสภาพในโรงเรียน และควรให้ครูปรับแผนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

3. การบริหารงานด้านงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

สภาพการบริหารงานวิชาด้านงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนในสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายสาม พญา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1 งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 (S.D. = .841) แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการ กิจกรรมที่มีความต้องการปฏิบัติมากกว่าด้านอื่นๆ ได้แก่ สถานศึกษาคือ ควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน รองลงมา ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ในการเรียนของนักเรียน

4. การบริหารงานการวัดและประเมินผล

สภาพการบริหารงานการวัดและประเมินผล ในสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายสาม พญา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1 ด้านการบริหารงานการวัดและประเมินผลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 (S.D. = .901) แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการ กิจกรรมที่มีความต้องการปฏิบัติมากกว่าด้านอื่นๆ ได้แก่ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้มีความรู้ในด้านการวัดและประเมินผล เช่น เข้ารับการอบรมสัมมนา จัดเอกสารให้ศึกษาค้นคว้า เป็นต้น รองลงมาได้แก่ ควรจัดระบบการวัดผลประเมินของนักเรียนในปัจจุบัน ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนและชัดเจนมาก

5. การบริหารงานการนิเทศการศึกษา

สภาพการบริหารงานวิชาด้านการบริหารงานการนิเทศการศึกษา ในสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายสาม พญา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1 ด้านการบริหารงานการนิเทศการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82

(S.D. = .884) แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการ กิจกรรมที่มีความต้องการปฏิบัติมากกว่าด้านอื่นๆ ได้แก่ การสรุปผลการนิเทศภายในเมื่อสิ้นภาคเรียนรองลงมาการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายสามพญา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1 ทั้ง 5 ด้าน ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การบริหารงานด้านหลักสูตรและกานำหลักสูตรไปใช้

การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรสถานศึกษา จากสภาพการบริหารงานวิชาการ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับครูผู้สอนโดยตรง เพราะถือว่าเป็นผู้ปฏิบัติจริง ครูขาดความรู้ความเข้าใจศึกษาซึ่งสอดคล้องกับ (พันธณีย์ วิหกโชค, 2545 : 12) กล่าวถึงปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ว่า หลักสูตรมีปัญหาเกี่ยวกับขาดบุคลากรในการจัดทำ ขาดความรู้ความเข้าใจ และความไม่ชัดเจนในบางเรื่อง และสอดคล้องกับ (พิสสุดา บุญเกิด, 2548: 59) พบว่า ครูนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนไม่ครบทุกกลุ่มสาระ ครูไม่เพียงพอ ภาริภาระงานสอนหลายชั้น และหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ การบริหารจัดการหลักสูตรไม่เป็นระบบ ไม่วิเคราะห์หลักสูตร ขาดการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร ไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายสามพญา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 นั้น สถานศึกษาควรดำเนินการประชุมส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ School-Based Management ตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542 : 114 ; อ้างอิงจาก Cohen and Uphoff Rural Development Participation : Concepts and Measures for Project Design Implementation and Evaluation. 1977 : 317) ที่ว่าด้วยหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจ เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบการจัดการศึกษามากขึ้น และยังคงตอบสนองต่อนโยบายในการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษา ได้รับความรู้และสามารถพัฒนาและจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา พร้อมทั้งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

2. การบริหารงานการจัดการเรียนการสอน

การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน จากสภาพงานสอนหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูขาดกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนโดยตรง ซึ่งในยุคปฏิรูปการศึกษา บทบาทของครูเปลี่ยนไป จากเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ เป็นผู้คอยชี้แนะและสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับ (พิศสุดา บุญเกิด, 2548 : 62) กล่าวว่า ครูจัดทำแผนไม่ครบทุกกลุ่มสาระครูส่วนใหญ่ใช้แผนสำเร็จรูป ครูไม่ผลิตสื่อแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายสามพญา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 นั้น สถานศึกษาคควรดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝึกให้ผู้เรียนได้คิด เป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เรียนรู้จากการกระทำ เรียนรู้ตามความสนใจ ตามความถนัด ความรู้เกิดจากกิจกรรมที่นักเรียนได้ทดลองได้ปฏิบัติจริง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานด้านกระบวนการ โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 18 จัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้กำหนดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติและสนองความต้องการของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และตัดสินใจให้ผู้เรียนรู้จักศึกษา (กรมวิชาการ, 2545 : 9)

3. การบริหารงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

การบริหารงานด้านงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาด้านงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนของสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายสามพญา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 นั้น สถานศึกษาคควรดำเนินการจัดเตรียมสื่อที่มีความหลากหลายทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีและสื่ออื่นๆ ตลอดจนวัสดุทุกประเภทที่ครูเป็นผู้ใช้ ครูและนักเรียนใช้ร่วมกัน หรือสื่อประเภทที่นักเรียนเป็นผู้หยิบใช้ได้ โดยนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาจัดทำสื่อการสอน และใช้หลักการมีส่วนร่วมให้ผู้ปกครองเข้ามาเตรียมสื่อวัสดุประกอบการเรียนการสอนของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับ (ปิยนุช ทองพรม, 2550 : 45) ได้สรุปว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดกระบวนการสอนครู อาจารย์ บรรลุผล โดยการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่มีความหลากหลาย และได้เลือกพัฒนาและใช้อย่างเหมาะสมเพียงพอ ให้ครูอาจารย์ได้เลือกพัฒนาและใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างได้ผลและสอดคล้องกับ (กรมวิชาการ, 2545 ค : 32) ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้นี้เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ได้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรซึ่งสถานศึกษามีบทบาทและภาระหน้าที่โดยตรง

4. การบริหารงานการวัดและประเมินผล

การบริหารงานการวัดและประเมินผลครูขาดความรู้ในการสร้างเครื่องมือวัดผล ประเมินผล ขาดวัสดุ อุปกรณ์ คู่มือการสร้างหรือออกแบบเครื่องมือวัดผลประเมินผล ครูขาดความรู้ ความเข้าใจในเทคนิค กระบวนการในการวิเคราะห์ และปรับปรุงเครื่องมือ วิธีการวัดผล ประเมินผล ยังไม่หลากหลาย แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา ในศูนย์เครือข่ายสามพญา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลาเขต 1 นั้น สถานศึกษาควรดำเนินการประชุมชี้แจงถึงกฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ วิธีการวัดผล ทางการเรียน การสร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผล การจัดกิจกรรมซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนและ ส่งเสริมให้ครูผู้เกี่ยวข้องมีความรู้และความรับผิดชอบในการวางแผนดำเนินการวัดและประเมินผล การเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตลอดจนการให้คำแนะนำบุคลากร นำผลการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการวัดผลที่ถูกต้องตาม กระบวนการ (บุญชู ชลชัยเชิฐ, 2541 : 64) กล่าวว่าท่านจะไม่สามารถประเมินการปฏิบัติงานของ ผู้เรียนได้ ถ้ามิได้ให้ปฏิบัติ และท่านไม่สามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ของเขาได้ถ้าเขาไม่ได้ปฏิบัติงาน นั้นจริง ดังนั้นสถานศึกษาควรตระหนักถึงแนวทางและวิธีการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนตาม สภาพของความเป็นจริง

5. การบริหารงานการนิเทศการศึกษา

การบริหารงานการนิเทศการนิเทศเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้ คำแนะนำช่วยเหลือ และชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ให้ สามารถปรับปรุงตัวครูและผู้เรียน ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกิจกรรมต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้อง มีการนิเทศสม่ำเสมอ แล้วนำผลการนิเทศมาจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสะดวกต่อการกำกับติดตาม ดังนั้นถ้าผู้บริหารและครูที่มีหน้าที่นิเทศขาดทักษะในการนิเทศ ก็ส่งผลให้การนิเทศเกิดปัญหา ซึ่ง สอดคล้องกับ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543 : 227) กล่าวไว้ว่า การนิเทศภายในต้องยึดหลักการ บริหารงานที่เป็นระบบ วางแผน ดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งสามารถผสมผสานรูปแบบการ นิเทศแบบต่างๆ เข้าด้วยกัน สอดคล้องกับ (ชำนาญ ท้วมพงษ์, 2550 : 16) กล่าวว่า การนิเทศเป็น กระบวนการที่จะพัฒนาการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ต้องดำเนินงานอย่างนิเทศติดตาม อย่างสม่ำเสมอ ควรมีแผนในการพัฒนาโรงเรียน ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญของการนิเทศภายใน สนับสนุนการนิเทศของครู แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการด้านนิเทศของสถานศึกษาใน ศูนย์เครือข่ายสามพญา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลาเขต1 นั้น สถานศึกษาควรดำเนินการวางแผนการนิเทศ ติดตาม สร้างความตระหนักให้บุคลากร

เห็นความสำคัญของกระบวนการนิเทศ การนิเทศภายในมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ พัฒนางาน พัฒนาคณะ ประสานความสัมพันธ์ คิดหาแนวทางปรับปรุงการปฏิบัติงาน รวมทั้งเรื่อง การเรียนการสอน และผลที่ตามมาคือ ผู้เรียนมีคุณภาพ (จินดา รัตนอังกูร, 2541 : 25) ได้สรุปการ ปฏิบัติการนิเทศการศึกษาว่า เป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะช่วยให้ครู ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถปรับปรุงการจัดกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้น ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการวางแผนพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ครูต้องมีวิสัยทัศน์และความมั่นใจที่ดี มีความภาคภูมิใจที่ประสบความสำเร็จ มีการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบและจะนำไปสู่เป้าหมาย แห่งความสำเร็จได้ในที่สุด ดังคำกล่าวที่ว่า การจัดการที่ดีเป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร นิเทศที่ดีนำไปสู่การจัดการที่ดี

กล่าวโดยสรุป บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคปฏิรูป การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนในการบริหารจัดการ และ นำการพัฒนาคุณภาพ และเป็นผู้นำทางในการจัดการศึกษาสร้างภาพพจน์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพ ทางวิชาการให้ไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพของงาน การสร้างความร่วมมือในการทำงาน การ สร้างบรรยากาศแห่งความสมัครสมานสามัคคี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนางานวิชาการของ โรงเรียนประถมศึกษา วิทยาลัยศึกษาจำแนกตามขนาดของโรงเรียน
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน